

Nr 120.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till reparation av bron över Svinesund; given Stockholms slott den 25 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

Enligt en den 20 april 1938 mellan Sverige och Norge träffad överenskommelse rörande uppförande och underhåll av en landsvägsbro mellan Sverige och Norge över Svinesund åtog sig svenska staten att anlägga broförbindelsen. Genom beslut den 3 juni 1938 uppdrog Kungl. Maj:t åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att uppföra bron. Till och med den 13 mars 1942 hava genom beslut av Kungl. Maj:t och statens arbetsmarknadskommision ställts till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för ändamålet sammanlagt 2 758 734 kronor, däri inbegripna två belopp om vardera

96 667 kronor, utgörande norska statens första och andra andelar i kostnaderna. Arbetena igångsattes våren 1939 och bedrevos med visst avbrott av styrelsens entreprenör intill den 6 juli 1942, då en sprängningsolycka inträffade, varigenom bron och viss entreprenören tillhörig egendom skadades.

I gemensam skrivelse den 17 december 1942 hemställde *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* och *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse*, att Kungl. Maj:t måtte från förskottsstaten för försvarsväsendet ställa 680 000 kronor till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för återställande av bron i det skick den befann sig före olyckan. Vid skrivelsen voro fogade en den 11 december 1942 dagtecknad promemoria jämte åtskilliga andra handlingar, vilka upprättats under eller åberopats i samband med en i anledning av olyckan verkställd utredning. Av handlingarna framgår, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från den entreprenör, som uppfört bron, infordrat förslag beträffande reparationsåtgärder, och därvid erhållit tvenne alternativa förslag jämte kostnadsberäkningar, vilka för båda alternativen slutade å samma belopp. Det alternativ, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter granskning ansåg böra komma till utförande, gick i huvudsak ut på att de båda till bropelaren nr 3 anslutande valven nr 3 och 4 skulle i sin helhet nedrivas samt därefter återuppföras med användande av ny sten i den mån så visade sig erforderligt, varefter över båda valven skulle utföras ny brobaneplatta på en längd av 58 meter. Kostnaderna beräknades till 650 000 kronor. Härtill komme kostnaden för vissa röjningsarbeten samt reparation av skador på en entreprenören tillhörig tornkran med 29 940 kronor.

Beträffande ansvaret för olyckan uttalades i promemorian, att av utredningen syntes framgå, att sådan vårdslöshet eller sådant vållande i övrigt, som kunde konstituera skadeståndsskyldighet för enskild part, icke föreläge i samband med olyckan.

Med hänsyn till innehållet i skrivelsen den 17 december 1942 och de därvid fogade handlingarna torde någon närmare redogörelse härför icke lämpligen böra lämnas till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla erforderliga uppgifter genom handlingarna, som komma att tillhandahållas utskottet.

På av *statens krisrevision* given anledning blevo handlingarna i ärendet den 23 januari 1943 överlämnade till revisionen. Krisrevisionen lät därefter genom anlitande av särskilda sakkunniga — byggnadsingenjören O. Engkvist, generallöjtnanten T. Friis och professorn J. H. Granholm — verkställa granskning av det föreslagna sättet för reparationens utförande. Såsom resultat av de sakkunnigas undersökningar upprättades bland annat en promemoria av den 28 april 1943 innehållande plan för hur bron borde repareras. Enligt denna plan skulle endast de skadade partierna av valven ersättas med nytt murverk. Vidare skulle defekta fogar fyllas med nytt bruk, uppkommen »utflaskning» avlägsnas och avjämnas genom påsprutning medelst cementkanon samtidigt som sidomurarna skulle uppmuras. När dessa

arbeten vore fullbordade, skulle valvbakgjutningen repareras och därefter brobanan iordningställas. Vid reparationen av valvbakgjutningen skulle det enligt de sakkunnigas mening icke vara nödvändigt att helt bortriva de söndersprängda delarna av fyllnadsbetongen, utan dessa borde endast avjämnas till lämplig höjd.

Sedan resultaten av de sakkunnigas undersökningar överlämnats till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, har styrelsen i skrivelse den 8 oktober 1943 meddelat, att styrelsen i anledning av de erinringar, som krisrevisionens sakkunniga framställt mot det ursprungliga reparationsförslaget, överarbetat detta förslag. Även för det överarbetade förslaget har utgångspunkten varit, att bron borde återställas till det skick, vari den befunnit sig före olyckan. Det överarbetade förslaget förutsätter, att överyrtorna å de skadade valven skulle blottläggas i första hand å delarna från pelaren nr 3 upp till respektive valvhjässor och därutöver i den omfattning, som under arbetets gång kunde befinnas erforderlig för att exakt fastställa skadorna å valven. Vidare skulle alla skadade delar ersättas med nya. En reparation enligt styrelsens nya förslag har i skrivelsen beräknats draga en kostnad av 480 000 kronor. Därest det under arbetets gång skulle visa sig, att skadorna vore väsentligt större än verkställda okulärbesiktningar givit vid handen, kunde kostnaderna emellertid komma att ökas, i vilket fall ytterligare medel erfordrades för företaget.

Kostnaderna för en reparation av bron enligt de sakkunnigas förslag har styrelsen beräknat till 390 000 kronor eller 90 000 kronor mindre än enligt styrelsens överarbetade förslag.

Vid styrelsens skrivelse har i avskrift fogats ett flertal promemorior innefattande en närmare utveckling av de ståndpunkter styrelsen och krisrevisionens sakkunniga intagit i frågan ävensom vissa expertutlåtanden, ritningar m. m. Beträffande innehållet i denna utredning torde jag få hänvisa till handlingarna.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sistberörda förslag har *statens sakrevision* — som med ingången av år 1944 övertagit krisrevisionens uppgifter beträffande vissa verksamhetsområden — den 24 januari 1944 avgivit utlåtande. Sakrevisionen meddelar, att de för den tidigare utredningen anlitade sakkunniga, efter det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt sitt överarbetade förslag, låtit genom Chalmers provningsanstalt företaga vissa undersökningar i syfte att utröna, om skadorna å landsvägsbron vore av den art att de motiverade en så omfattande ombyggnad, som styrelsen slutligen föreslagit. Av undersökningen och av vad de sakkunniga i övrigt inhämtat hade de sakkunniga funnit framgå, att bron icke borde repareras enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens senaste förslag utan efter de riktlinjer, som de sakkunniga uppdragit i de till styrelsen under ärendets tidigare behandling överlämnade promemoriorna. De sakkunniga hade vidare framhållit, att — sedan det nu med visshet fastslagits, att skadorna vore mycket begränsade — det borde övervägas, om icke ytterligare förenklingar vore möjliga. Förslag

härutinnan hade de sakkunniga ansett böra avgivas av den kontrollant eller arbetsledare, åt vilken ledningen av reparationsarbetet anförtroddes. Avgörandet beträffande dessa förslag borde enligt de sakkunnigas uppfattning uppdragas åt en särskild opartisk nämnd.

Sakrevisionen, som vid sitt utlåtande fogat en av de sakkunniga den 22 december 1943 upprättad sammanfattande promemoria ävensom den av Chalmers provningsanstalt gjorda utredningen, uttalar såsom sin mening, att vad som framkommit vid den av provningsanstalten företagna undersökningen utgjorde stöd för de sakkunnigas uppfattning, att förenklingar i styrelsens överarbetade förslag vore möjliga att företaga. Under hänvisning till vad i promemorian den 22 december 1943 anförts förordar sakrevisionen för sin del, att omhänderhavandet av reparationsarbetet måtte uppdragas åt en opartisk nämnd, vilken borde åläggas att iakttaga de förenklingar, som vore förenliga med ett betryggande utförande av arbetet.

*Departements-
chefen.*

Arbetena å Svinesundsbron, vilka ursprungligen beräknades kunna slutföras under hösten 1942, hava numera fullbordats utom i vad avser reparation av de genom sprängningsolyckan den 6 juli 1942 uppkomna skadorna. Beträffande sättet för utförande av denna reparation föreligga nu till bedömande två förslag, vilka sluta på en beräknad kostnadssumma av 480 000 kronor respektive 390 000 kronor. Det förra förslaget, vilket utarbetats inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utgår från att bron skall återställas i sitt ursprungliga skick. Det senare förslaget har framlagts av särskilda av krisrevisionen tillkallade sakkunniga, vilka hävdat, att man genom reparation enligt ett av dem framlagt, mindre omfattande förslag kunde få en bro av samma höga klass som den ursprungliga, även om spåren av olyckan icke helt kunde avlägsnas.

Vad i ärendet förekommit har bibragt mig den uppfattningen, att reparationen av skadorna å bron kan utan olägenhet i säkerhetsavseende äga rum i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som förordats av krisrevisionens sakkunniga. På grund härav och med hänsyn till den icke oväsentliga besparing, som därigenom kan ernås, vill jag för min del tillstyrka, att reparationen verkställs med utgångspunkt från detta förslag. Uteslutet synes emellertid icke vara, att vissa förenklingar kunna vidtagas även i detta förslag utan att äventyra ett betryggande utförande av reparationsarbetet. De möjligheter härutinnan, som kunna yppas under arbetets gång, torde böra noggrant tillvaratagas.

Enligt min mening bör reparationsföretagets ombesörjande uppdragas åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Styrelsen bör hava att till Kungl. Maj:t avgiva yttrande och förslag beträffande frågan om ytterligare förenklingar i reparationsplanen. Innan beslut rörande arbetets slutliga omfattning meddelas av Kungl. Maj:t, kan givetvis, om så erfordras, särskild expertis anlitas för frågans bedömande.

Medel för ifrågavarande reparationsarbete torde böra beredas från anslag å driftbudgeten. Med hänsyn till omständigheterna och då sjätte huvud-

titelns reservationsanslag till byggande av broar icke utan eftersättande av andra angelägna arbeten kan lämna tillgång till bestridande av oförutsedda utgifter av denna storleksordning, lärer särskilt anslag böra anvisas för ändamålet. Detta anslag synes böra bestämmas till 390 000 kronor. Därest det, mot vad nu kan förmodas, skulle visa sig ur teknisk synpunkt nödvändigt att företaga mera omfattande arbeten än som förutsatts i det förordade förslaget, torde emellertid eventuellt erforderliga ytterligare medel böra anvisas från det ordinarie broanslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reparation av bron över Svinesund* å riksstaten under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 390 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.
